

Politikai
röpiratok.

167.

A magyar és török nemzet

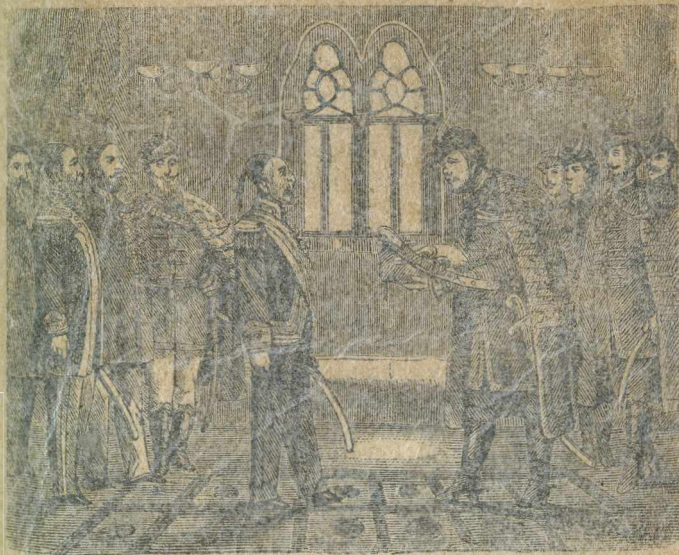
testvériségének ünnepe,

vagy:

A magyar ifjuság küldöttsége

Konstantinápolyban.

A trieszti szlávok fondorkodása. — Tengeri utazás. — Megérkezés Konstantinápolyba. — Ünneplés fogadtatásuk. — Ottani tartózkodásuk. — A diszkard átadása Abdul Kerim basának. — A búcsú és az itthoni fogadtatás.

A török és magyar nemzet testvéries ünnepének emlékére.

Budapest. 1877. Nyomatja s kiadja Bucsánszky Alajos.

6.5712 790 082

17.

0010005 177607

FŐVÁROSI
KÖNYVTÁR
1912

DE BALLYAI GEZA

Előszó.

Honfitársak!

Ünnepet ült két nemzet ezekben az elmúlt napokban.

Nagy ünnepet, szent ünnepet, a testvéri szeretet és ragaszkodás ünnepét.

A vitéz magyar és török nemzet szorított egymással baráti kezét, testvéri jobbot.

Inséges időkben, nehéz körülmények közt mutattuk meg, hogy igaz barátok vagyunk.

Közös születésünk, közös életünk, közös sorsunk, közös halálunk.

Mindkét nemzet egy bölcsőben született, a virányos keleten, Ázsia kies földjén, a hol jobban illatozik a virág, szebben hangzik a madárdal, kékebb, mosolygóbb az égboltozat s ragyogóbbak a nap sugarai.

És a két nemzet elhagyta azt a szép földet és eljöttek ide új hazát keresni maguknak.

Találtak is egymásnak szomszédjában.

Hogy védőfala legyen egyik a másiknak a sötét vihar ellen, mely onnét észak felől, a kancsukák és jegesmedvék országából, fenyegeti mind a kettőt.

Mind a két nemzet jól tudja ezt.

Tudja, hogy sorsuk össze van forrva, s ha az egyik bukik, csakhamar bukni kell aztán a másiknak is.

És hogy ez ne történjek, azért szorított a két nemzet e egymással baráti jobbot, testvéri kezét.

Mind egyik azt mondja a másiknak:

„Nem hagyunk veszni benneteket!”

Erős két kéz az, olyan, mely külön is csodákat tud véghezvinni a harcok mezején, hátha még egyesül!

Nagy hatalomnak kellene lenni annak, mely le tudná láncosítani azt a két kezét.

Olyan két kéz az, mely nem rabszolgai mu-

szájából, hanem lelkesedésből, szabadságszeretetből szorítja a kard markolatát.

Meg tudja az a két kéz még egymást védeni a vihar ellen.

Szomorú napok, * végzetes * idők következtek el a vitéz török nemzetre.

A testrészek fellázadtak, hogy tönkre tegyék a testet.

Esztelenek, melyek nem tudták, hogy a test romlása maga után vonja a részek veszedelmét is.

Vitézséggel meghódított tartományok, szolganépek lázadtak föl, ragadtak fegyvert urok, gazdájuk, parancsolójuk, a török nemzet ellen.

Nem maguktól tették, hanem csak be hagyták magukat ugrasztani.

Nem férhettek meg a bőrükben. Talán éppen azért, mert nem volt semmi bajuk.

De győzelem nem koronázhatott oly fegyvereket, melyek jogtalan ügyért küzdöttek.

Oh mért nem szabadságért emelték fel azokat a fegyvereket, hanem azért, hogy meggyöngítsék a török nemzetet, hogy aztán annál könnyebben elbánhasson vele a minden oroszok fölséges czárja.

A jószívű patronus, ki sereg számra küldte a lázadóknak az önkénytelen önkényteseket, ezrével a fegyvert, ládászámra a pénzt. Bizony kárba veszett az mind!

Nagy kudarcot vallott a lázadás.

Megmutatta a török nemzet, hogy még karjának van ereje és tudja még forgatni a kardot.

Szétforgácsolta a lázadók seregét, egymásután foglalta el váraikat.

Azok az ugynevezett muszka önkénytesek, a kik olyan nagy harczikedvvel jöttek, hosszú orral, gyalázatos véreséggel, tört fegyverrel, rongyosan tértek vissza havas hazájukba.

S míg a lázadók vezérét, a „hős“ Csernajeftet

egyik városból a másik után kergetik ki fülhasogató macskamuzsikával, addig a török nemzet vállain hordja körül riadózene mellett győztes vezérét, a hős Abdul Kerimet.

* * *

Győztes lett a harcmezőn a török nemzet, most már aztán békés uton, a zöld asztalnál, akarják őt tönkretenni.

Ő alkotmányt, szabadságot ad népeinek, bocsánatot a lázadóknak, de az még mind nem elég; azt mondják neki, nekünk nem elég a kis ujjad, vágd le az egész kezedet!

Azt pedig nem vágja le a török nemzet, kell az neki kardforgatásra.

A török nemzetnek volt bátorsága szembezállni a hatalmakkal.

Volt bátorsága kereken visszautasítani javaslataikat.

A török nemzet tanácsa ezt felelte nekik:

„Meghalni tudunk, de megbecsteleníteni nem engedjük magunkat!”

És mikor a török nemzet így szembezáll egész Európával, mikor ellene van ugyszólván mindenki, farkasszemet néz vele minden hatalom, egyedül, elhagyatva áll mindenektől, akkor egyszerre csak fel-emeli szavát a magyar nemzet és azt mondja:

„Én melléd állok és nem hagylak el a küzdelem perceiben!”

A magyar nemzet szája, a magyar ifjuság elhátározza, megmutatni a török nemzetnek, hogy igazi barátai vagyunk.

Díszkardot készíttetnek a győzelmes vezérnek, a hős Abdul Kerimnek.

Ők maguk viszik el, hogy ott elmondhassák a maguk szájával:

„Barátaitok vagyunk, testvértetek vagyunk, s ha jönni fog a vihar, bennünket ott talál oldalatok mellett, vitézeitek sorában, karddal a kezünkben, lelkesedéssel szívünkben.”

Arany elhatározás, arany tett volt ez a magyar ifjuságtól.

Legyen rá büszke egész nemzetünk!!

Mert sokkal vagyunk mi adósai a török nemzetnek.
Olyan hálávál, a melyet csak érezhetünk, de sohasem róhatunk le tisztára.

Harcban is álltunk egymással. És pedig hosszú évszázadokon keresztül. Az akkori idők úgy hozták már azt magukkal.

Mi is megvertük a törököt, az is megvert minket, és aztán mind a ketten megsirattuk egymásnak a halottait.

Megpróbáltuk, megismertük egymás vitézségét. Egymást tanítottuk harcolni. És aztán azt mondtuk egymásnak egyszer:

„Te is jó katona vagy, én is jó katona vagyok ne bántuk többé egymást!”

És aztán nemcsak nem bántottuk egymást, de testvérek, barátok lettünk.

A török mindenkor elismeréssel volt a magyar vitézség iránt.

És nemes ellenségünk volt.

Mikor Drakul vajda cselszövénynyel foglyul ejtette a nagy Hunyadyt, azt izente a szultánnak:

„Mikor paráncsolod, hogy elküldjem neked Hunyady fejét, ő birtokomban van.”

A török szultán pedig azt izente vissza:

„Ha rögtön el nem bocsátod Hunyadyt, hát majd elmegyek én tehozzád és elhozom a te fejedet.”

Ilyen ellenségünk volt nekünk a török.

Azt mondja egy régi példabeszéd: háromszor zúg a magyar bújában.

Csakhogy pohara mind a háromszor esordultig volt telve örömmel.

És ő mind a háromszor az utolsó csöppig kiüríté a keserű poharat.

Háromszor rázta meg súlyos bilincseit a magyar nemzet, hogy lerázza azokat magáról.

Háromszor villantotta föl hősi fegyverét, legdrágább kincsének, arany szabadságának védelmére.

És mind a háromszor tengeri zsoldos sereg jött ellenünk.

Hősi fegyvereink csattogását elnyomta pénzért bérelt fegyverek túlnyomó száma.

S futni kelle szabadságunk dicső hőseinek, menekülni hazájukból, mint mikor a szarvast kiüzi nyugalmas erdejéből az ádáz farkas.

Gyászos idők voltak azok, mikor hős Rákó ny e dal kíséretében csókolta hazájának utolsó porát:

„Zöld erdő árnyékát,
Piros eszímám nyomát
Hóval fűdi el a tél,
Hóval fújja be a szél“.

És az üldözöttek hasztalanul esdekeltek védelemért, menhelyért idegen nemzetek előtt, ridegen zártak ajtót előttük.

De volt mégis egy nemzet, mely elég bátor volt kitenni magát más hatalmak haragjának aszáltal, hogy koblére ölelte a menekülőket.

Adott nekik hazát, tűzhelyet, védte, vigasztalta őket, volt neki barátja, volt neki testvére. Az ő kebléről tekintett a szegény hontalan, a bujdosó vitéz, vérző szívvel, könyes szemmel árva hazája felé.

És az a nemzet vagy együtt sirt vele, együtt érezte fájalmát, vagy letörülte a bujdosó könnyeit, gyógyírt adott vérző szívére.

És mikor a szabadságok bajnokai befejezték viszontagságteljes életüket, az a nemzet megsiratta őket épp úgy, mint a saját hőseit.

És adott nekik csendes nyughelyet az ő hazája földjén, ott, hol a tenger habjai szomorú susogással fűrésztik a partokat.

Talán azok a hullámok is az ott nyugvó hősöknek akarnak gyászdal t énekelni.

És ez a nemzet a török nemzet volt.

Egyedüli barátunk, jóakarónk, testvérünk, mikor minden, minden, még az ég is elhagyott bennünket.

Ezért tartozunk mi leróhatlan nagy hálával a török nemzetnek.

És ezért örül a szivünk, hogy most, az ő megpróbáltatásuk napjaiban, megmutathatjuk, hogy barátai, igaz barátai vagyunk.

Adja a mi és az ő Istenük, hogy az a barátság s testvériség, melynek dicső ünnepét a mi ifjuságunk most ülte meg a török fővárosban, örökké tartson közöttünk!

Adja Isten!

A konstantinápolyi testvéri ünnep.

I.

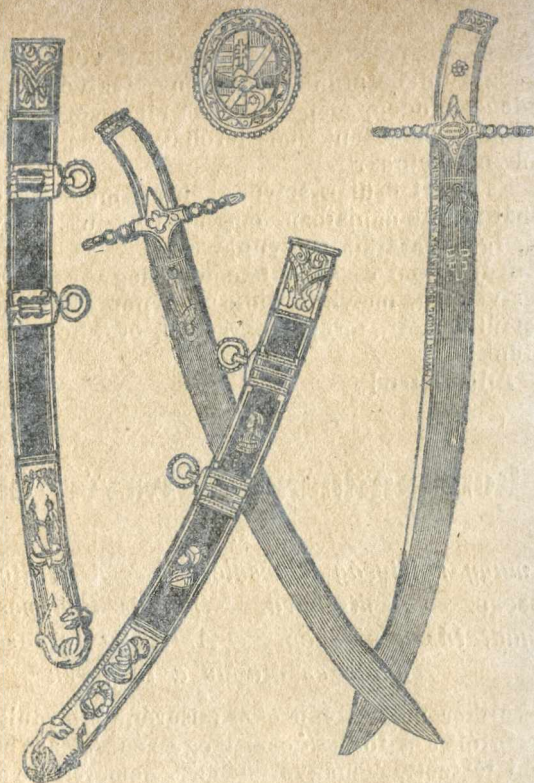
A magyar ifjuság lelkesülése. — A betiltott fáklyazene. — A díszkard. — Indulás Budapestről. — Fogadtatás a vidéken. — A trieszti csöcselék. — Indulás és utazás a tengeren.

Mikor ugyyszólván egész Európa elfordult Törökországtól s a török nemzet egészen magára hagyatva lenni látszott, a magyar nemzet nem feledte el, hogy ő hálával tartozik a török nemzetnek s meg akarta mutatni, hogy igazi barát, jó testvér.

Még 1876. december havában, sőt már novemberben szövetkeztek az összes magyar egyetemek lelkes ifjai, hogy egy a budapesti török konzulnak rendezendő fáklyászene által fejezzék ki a hős török nemzet iránti hálájukat, rokonszenvüket és testvéri indulatukat az egész magyar nemzet nevében.

Ez a fáklyászene azonban, a jó Isten tudná csak mi okból, betiltatott.

A magyar ifjuság ekkor elhatározta, hogy gyűj-

A díszkard.

téseket rendez a török sebesültek, harczmezőn eles-
tek özvegyeinek és árváinak segélyére.

Elhatározta továbbá, hogy a győztes török ve-
zérnek, a hős Abdul Kerimnek, díszkardot készített,
maguk fogják azt elvinni személyesen a török fővá-
rosba, hogy ott élőszóval is kifejezhessék a magyar
nemzet rokonszenvét.

E határozatok létesítésére az ifjuság saját kebe-
léből egy hatvantagu bizottságot választott, melynek
elnökei a lelkes Lukács Gyula és Szücs Gyula voltak.

Buzgón működött a bizottság, gyűjtött, s amint a magunk szegénységétől kitellett, adakoztunk is török testvéreink javára.

Egy hónap alatt elkészült a nagyértékű díszkard is, s közszemlére lőn kiállítva, ugyanazon kék- és fehér színű vánkoston, melyen majd a győztes vezérnek fogják átadni. A kardot meg szemlélő közönség fel-szólitottatott önkéntes adakozásra a török sebesültek javára. Ezen az uton is szép összeg gyűlt össze.

Maga a díszkard, mint már mondtuk, igen értékes.

Pengéje a legfinomabb damaszk aczél, Mária Terézia korából való, s körülbelül harmadfél ujnyi széles. Egyik felén a markolat alatt egy halom tetején hármass kereszt látható, alatta e latin felirással:

„Deus, exercituum Pellator fortissime, esto mecum!“

Vagyis magyarul:

„Isten! a seregeknek leghatalmasabb ura, légy velem!“

A kardlap másik felén a boldogságos Szűz látható e fölirattal:

„Maria, mater Dei, Patrona Hungariae, sub tuum praesidium confugio“.

Vagyis magyarul:

„Mária, Isten anyja, Magyarország védasszonya, a te oltalmad alatt harczok!“.

A penge hátsó lapján arany betűkkel e szavak olvashatók:

„A magyar ifjuság Abdul Kerimnek, a djunisi győzőnek. 1876“.

A kard markolata elefántcsont, vége aranyba foglalva, felső részén egy pajzs látható a török és a magyar czimerrel, melyeket a Duna választ kétfelé, s ezen keresztül egy magyar és egy török kéz szoritja egymást.

A kard hüvelye vörös bársony, melynek egész hosszában ezüst foglaltvány fut végig, mely alul öt

ujnyi tarajban végződik. A hüvelyt három helyen arany csik futja keresztül, mely a két ezüst foglalványt tartja össze.

A hüvely külső oldalán a két Rákóczynak és Bethlennek aranyból készült képei láthatók, az alsó ezüst foglalaton pedig egy török és egy magyar szorit egymással testvéri kezét.

Az alsó ezüst foglalványt egy arany sárkány futja be, mely 24 darab magyar aranyból készült.

A hatvanas bizottság felszólítást intézett az összes magyar nemzet ifjúságához, hogy csatlakozzanak a Konstantinápolyba menendő küldöttséghez, melynek elnökeiül szintén Lukács Gyula és Szücs Gyula választattak meg.

Január 3 áig a következő magyar ifjak jelentkeztek a küldöttség tagjaiul:

Lukács Gyula, Szücs Gyula, Kállay Leopold, Skossa Zoltán, Bágya Kálmán Kolozsvárról, Lederer Béla Kassáról, Neményi Ambrus, Tóth Béla, Soós Jenő, Lukács Gyula, Milassin Károly, Gebhardt Bódog, Szemere Miklós, Mátyus Gyula és Mikes Zoltán, kikhez még két hirlaptudósító is csatlakozott. Számszerint voltak összesen huszonegyen.

Az indulás napja január 4 re tűzetett ki. Január 3-án este tartották bucsulakomájukat a Szikszay-féle vendéglőben, melyen igen sok ifju, tekintélyes polgárok és honvédtisztek vettek részt, szemeikben mindnyájan örömmel, kebleikben lelkesüléssel.

A pohárköszöntéseknek vége-hossza nem volt. Legtöbb pohár ürült a magyar király, a török nemzet és Kossuth apánk egészségére.

Hazafias dalok zendültek fel s tartottak reggeli hét óráig, mikor a küldöttség nagy közönségtől kísértetve, Rác Pali szép hegedűszója mellett, megindult a vasuti indóházhoz.

A Rákóczy- és török induló lelkesítő hangjai, majd a „Hazádnak rendületlenül“ mélabús danai hangzotak az utcákon. Az ablakok fölnyitak s lelkes ma-

gyar leányok intettek „Isten hozzád“-ot, „Szerencsés utat“ a távozóknak, kik most a magyar nemzet testvéri szeretetének izenetét viszik magukkal a török testvérekhez.

A vasuti indóház termében is a török induló harsant föl.

Majd hangzott a csengetyü hívó szava. A pályaudvaron még egyszer elénekelték a Szózatot, azután még egy kézzsoritás a maradók és távozók közt, még egy „Isten veletek“, a gőzsíp éles hangja megszólalt s a vonat elrobogott, magával vivén a magyar küldöttséget.

Áldás kísérje őket utjokban!

*

Utjuk Triesztig valóságos diadalut volt. Az indóházak mindenütt fellobogózva, s mindenütt lelkes sereg várta és üdvözölte őket.

„Vigyétek a mi üdvözlétünket is a török testvéreknek! Mondjátok meg nekik, hogy ha majd eljő hozzájuk a vihar, akkor mi is ott leszünk!“

*

*

*

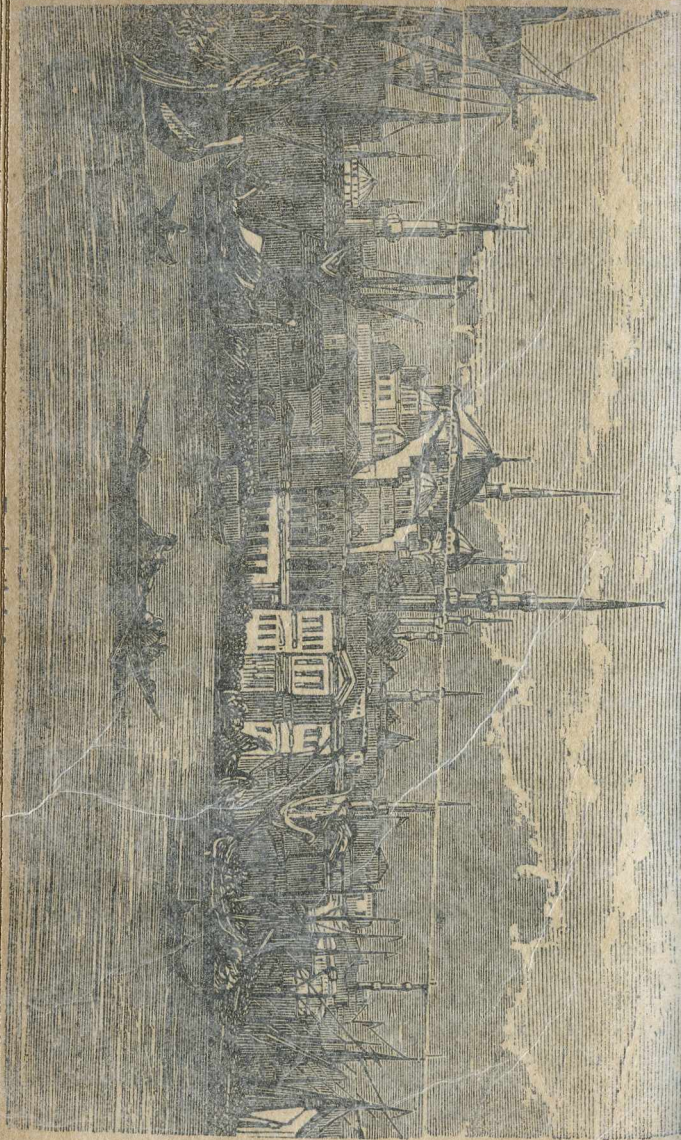
Igy ért a küldöttség folytonos öröm-fogaadtatások közt Triesztbe, hol 6-án délután ültek a „Ceres“ nevű gyönyörű hajóra, mely őket Konstantinápolyba volt viendő.

Mielőtt azonban még a hajó utra kelt volna, oly botránys jelenet ment végbe, melynek undokságát nem lehet eléggé kifejezni.

A trieszti szlávok ugyanis, többnyire szolgálalkü bitang csöcselék, nagy számmal gyűlt össze a tengerparton, durva csúfolódással, gúnyszavakkal illetve a magyar küldöttséget, sőt elég arczátlanok voltak, záptojást és rothadt almát dobálni a hajó felé.

Még fenyegetődztek is s nem egyszer hallatszott a kiáltás: „Halál a magyarokra“.

A magyar ifjak pedig ott álltak félelem nélkül a hajó fedélzetén megvetőleg tekintve a nyomorul-

takra, kik szinte kékültek és zöldültek tehetetlen dühökben.

És a mi ez esetről a legszomorubb és legbotrányosabb, a trieszti rendőrség nem csak meg nem akadályozta e gyalázatosságot, sőt, mint hirlett, még elősegítette is.

Ugyan büszke is lehet rá.

Egyszer aztán fölhúzták a „Ceres“ horgonyait, a szél belekapaszkodott a vitorlákba, a kerék forogni kezdett, s a hajó méltóságosan hagyta el a kikötőt, gyorsan haladva a nyílt tengerre, úgy hogy a part nemsokára eltűnt szem elől.

Fenséges lehetett az az érzelem, mely egy szabadságért rajongó nemzet fiainak keblét eltölthette, midőn a végtelen tengeren, az igazi szabadság birodalmában látták magukat.

A tengeri betegség ugyan őket is elővette kissé, de hát mit árt az a magyar ifjunak? keresztül estek rajta, még csak a nyoma sem látszott meg rajtuk.

Gyorsan hajóztak el Dalmátia partjai, majd Görögország kies vidékei mellett. Öt napja már, hogy a tengeren voltak, s a hatodik napon haladt be a hajó a Márványtengerre.

II.

Megérkezés Konstantinápolyba. — Ünnepeles fogadtatás. — A két nemzet testvéries rokonszenve.

— Ünnepek a magyar küldöttség tiszteletére.

Hat napi tengeri utazás után végre január 12-én reggel láthatók voltak a távolban Konstantinápoly palotáinak, templomainak aranyos tetői, tornyai. A magyar ifjak már reggeli 5 órakor fönn voltak a hajó fedélzetén, gyönyörködve a nagyszerű látványban. Mindeniküknek keblét valami ismeretlen édes érzet töltötte el.

Nemsokára egy tömérdek lobogóval ékitett ha-

A magyar és a török hajó találkozása.

jót pillantottak meg, mely egyenesen feléjük tartott. Az „Ihasán“ nevű török hajó volt az, fedélzetén a legmagasabb rangú polgári és katonai egyénekkal, kik ennyire siettek a „Ceres“ elébe, a magyar ifjúság fogadására. Már messziről kendőikkel integették a „Hozott Istent“, s a hajó tetején katonai banda a Rákóczy-indulót harsogtatta.

Amint a két hajó közelebb ért, üdvözlőkiáltások harsantak föl.

„Éljenek a derék magyarok!“ kiálták kendőket lobogtatva a török hajón.

A magyarok ezt viszont „Éljen a hős török nemzet!“ kiáltással viszonzták.

A két gőzös ezután egymás mellett, egymást éltetve vonult be az „Arany-szarv“ kikötőbe, hol a „Ceres“ a díszesebb csónakok ezrei vették körül, mindannyi a legelőkelőbb és legfőbb rangú

törökökkel, kik mindannyian a magyar nemzet küldöttségét üdvözölni siettek ide.

Most az „Ihasán“ hajóról fényes küldöttség jött a magyarok hajójára, élükön Száva basával, ki üdvözölte a küldöttséget, melynek nevében Lukács Gyula felelt, kifejezvé, hogy ők ugyan a magyar fiatalság nevében jönnek, de az egész magyar nemzet rokonszenve kíséri őket.

És most törökök és magyarok örömkönyvek közt borultak egymás keblére, a testvériség csókjait adván egymásnak.

Oly jelenet volt az, melynek fenségét csak érezni lehetett, de leírni nem.

A magyar ifjak átmentek a török hajóra, hol bemutatások következtek. A török hajón ott voltak hazánkiai Gróf Széchenyi Ödön, ki a török tüzoltóság parancsnoka, és Szilágyi Dániel, ki a küldöttségnek tolmácsává is szegődött.

Ott voltak továbbá sok tábornokok, a konstantinápolyi egyetem, a katonai akadémia és számos egyetek küldöttségei.

Mindannyian meleg szeretettel ölelték keblükre a magyar ifjakat.

A hajó a Rákóczy-induló és a török néphymnusz harsogása közt haladt a Bosporuson.

Mikor a szultáni palota előtt elhaladtak, a küldöttség riadó: „Éljen a szultán!“ kiáltásban tört ki. Abdul Hamid szultán ekkor megjelent a palota erkélyén, mellén keresztbetett karokkal hajolt meg, a mi a legnagyobb megtiszteltetés jele.

Nemsokára aztán kikötött a hajó a partraszállott a küldöttség.

A parton beláthatlan tömeg állt, mely a küldöttség kiléptekor viharos kiáltásban tört ki:

„Éljenek a magyarok!“

A nagy seregben képviselve volt a nép minden osztálya, sőt a törökök ez alkalommal még vallási szokásuktól is eltértek kissé, a mennyiben igen sok

török nő is volt látható. A parton nagyszámu katonaság állt, mely fegyverével tisztelgett a magyar ifjaknak.

És a lelkesült éljenkiáltások folyton hangzottak, tulharsogva még az ágyúk dörgését is.

A szél mindenfelé török és magyar lobogókat lengetett.

Olyan fogadtatást nem látott még Konstantinápoly, a mióta főnnállnak falai. Egy fejedelmet talán nem fogadtak volna olyan pazar fénynyel.

A magyar ifjak most a rájuk váró diszes hintókba ültek, mindenikre egy előkelő török főúr társaságában. Diszöltönyös kocsis és fullajtár a bakon.

Valóságos diadalmenettel, a tengernyi nép lelkes éljenzése közt robogtak végig a kocsik az utcákon, az ablakokból csillagszemű hölgyek intettek nekik patyolat kendőkkel, „Isten hozott“-at.

Igy értek a Galata-Serail ez alkalomból pazar fénynyel diszitett palotájába, hol már a különféle akadémiák küldöttségei várták őket.

Először is Mehemed Ruschdi fogadta őket következő beszéddel:

„Bajtársak! Szívünk mélyéből örülünk, hogy ily hosszú utra vállalkoztatok, hogy meglátogassatok bennünket, testvéreiteket. Nagy megtisztelés ez minden törökre s hadseregünk fővezérére is. A ti látogatás-tok-uj életre ébresztendi majd a magyar és a török közti barátságot, testvériséget. A ti látogatástok egyik ragyogó lapját fogja képezni a török nemzet történetének, s az az igaz barátság, mely a mi sziveinkben a nemes magyar nemzet iránt lobog, arra kész-tet, hogy forró köszönetet mondjunk nektek látogatás-tokért. Eljen Magyarország királya!”

Ezután Ozman Murád, a volt pesti consul fia, üdvözölte a küldötteket, kiemelvén, hogy a magyar ifjak látogatását a török nemzetre nézve kétszeresen bizelgővé tesszik azon nehéz körülmények, melyek közt jelenleg a török nemzet él. Beszéde végén ő is

és pedig magyar nyelven, kiáltott eljent a magyar nemzetre és királyra.

A küldöttség nevében ezután Szücs Gyula köszönte meg a szíves fogadtatást. A két nemzet fiai ismét megölelték egymást. A lelkesedés és elragadtatás leírhatlan volt. Most Száva basa arra kérte a magyar ifjakat, tekintsék magukat az egész török nemzet legszivesebben látott vendégei gyanánt s lakásul fogadják el a Galata-Serail palotáját. A küldöttség persze ez ellen szerénységből vonakodott, mire Száva basa kijelenté, hogy Konstantinápoly egész lakossága már előre követelte azt, hogy a magyar ifjak a török nemzet vendégei legyenek.

Igy jelöltetett ki nekik lakásul a Galata-Serail palotája, melynek földszítésén és fölszerelésén ez alkalomra több napon át több száz munkás dolgozott, s csak e palota fölszerelése 200,000 piasterbe került. Elég bizonyosága a fejedelmi fogadtatásnak, melyben a magyar ifjuság részesült.

De he is volt a palota rendezve minden elgondolható kényelemmel. Voltak háló- és lakszobák, irodák, azonkívül négy diszes elfogadó terem a küldöttség rendelkezésére. Egész sereg szolgál, továbbá négy főtiszt adatott melléjük.

Száva basa e szavakkal vezette be őket:

„Most itt önök a háziurak“.

Iszletes reggeli után Klapka tábornokot keresték föl, ki a legszivesebben fogadta őket, azután együtt a magyar temetőt látogatták meg.

Este hét órakor gazdag fényüzéssel megrakott asztal várta ifjainkat. Az ebéden igen sok török főúr is részt vett.

A felköszöntések sorát Lukács Gyula kezdte meg, éltetve Abdul Hamidot, a török nemzet első alkotmányos uralkodóját. Száva basa a magyar nemzetet és ifjuságot s a küldöttséget éltette, gróf Széchényi a magyar királyt. Minden felköszöntést szünni nem akaró éljen-vihar követett.

Abdul Kerim pass.

Ebéd után a magyar ifjak e napra bucsut vettek vendégszerető gazdáiktól s nyugalomra vonultak, mindenikük elragadtatva a szíves fogadtatástól, melyben részesültek. Mint maguk mondák, ezek életük legszebb napjai.

III.

*A diszkard átadása. — Tisztelgés a nagyvezérnél.
— Ünnepek. — Az új török-magyar nóta.*

Másnap ment végbe az utazás tulajdonképeni célja, a diszkard átadása. Délután két óra tájban hajtatott a magyar ifjuság a kellemetlen idő folytán zárt kocsikban Abdul Kerim basához. A lelkesült nép az esős idő daczára is ezrével lepte el az utcákat, viharos eljenekkel üdvözölve a magyar ifjuságot. Az elfogadás a hadügyminiszteri palota disztermében történt. Az udvaron zenekarok voltak fellállítva, az ékes lépcsőkön és folyosókon diszörség képezett sorfalat, fegyverével tisztelgve a magyar küldöttségnek.

A diszterem keleti pompával volt ékítve. Arannyal himzett narancsszínbársony bútorok, a padlón ezreket érő perzsa szőnyegek.

A terem elő részén állt Abdul Kerim, a hős vezér, ki daczára hogy 72 év terhe sulyosodik vállaira, erőteljes piros pozsgás, galambösz hajjal és szakállal. Arcza bátor, de e mellett nyájas. Senki sem mondaná, hogy nem a mi párduczos őseink közül való.

A terem zsufolásig volt telve a legmagasabb rangú török kitünőségekkel.

A küldöttség félkörben állt a hős előtt, a párnát a karddal Milassin Károly tartá, Szücs Gyula előlépve, lelkesült hangon a következő beszédet mondá:

„Nagyméltóságú főhadvezér! Vitéz tábornok ur! Ezelőtt 28 évvel, midőn szabadságharczunk annyi diadalmas csata után árulás következtében véget ért, midőn csak nem egész világon barát és pártfogó nélkül elhagyatva állottunk, csak egy nemzet volt, mely irántunk jó indulatot táplálva, bujdosó apáinknak menhelyet és védelmet adott. E nemes pártfogó a rokon török nemzet volt. A magyar nemzet soha nem feledi ezt el, valamint nem feledi azt sem, hogy két évszázaddal ezelőtt sok bujdosó hazánkfiának, két

A diszkard átadása

legnagyobb szabadsághősünknek adtatok menhelyet és baráti otthont. Törökországi földje szent előttünk, mert itt porladoznak Tökölynk és Rákóczynk szent hamvai. Ha évszázados félreértések nem választották volna a magyar és török testvér-nemzetet egymástól, ha testvériségünket felismerték volna, annak idején, Hollós Mátyás és nagy Nagy Szolimán idejében, most Európa kérdései a Bósporus és a Duna két partján nyernének megfejtést. De még most is elég jókor ismertük azt meg, s ezért fogadta a magyar nemzet viharos tetszéssel, igaz szívből jött örömmel a török testvérek dicső győzelmeit. Lelkesült örömmel fogadtuk különösen a te győzelmi híreidet, melyek arany betűkkel lesznek fölírva a világtörténelem könyvébe s hervadhatlan babérkoszorút fonnak halántékkodra. Fogadd tőlünk — s e szavaknál átnyujtá a diszkardot, — „nemes férfiú, ez egyszerű magyar kardot, te

nem fogod annak csekély értékét mérlegelni, hanem a magyar nemzet igaz szívből jött jóindulatát. E kard legyen ama testvéri kötelék ünnepélyes megköttője, mely a rokon török és magyar nemzetet örök időkre egymáshoz fűzi. Éljen a török nemzet legnagyobb hadvezére, Abdul Kerim basa!"

Hosszan tartó, elragadtatott éljenvihar, mely színte megrázkódtatá a palotát, követte a szónok szavait. Az éljenzés kihatott az utcára s ott ezer meg ezer ajk viszhangozta azt. Soká tartott a lelkesült jelenet.

A hős vezér mellére tett kezekkel, arczán nagy meghatottsággal hallgatta az üdvözlő beszédet s így válaszolt:

„Uraim! Nagy örömmel és megelégedéssel látom a török fővárosban a nemes magyar nemzet bátor és vitéz ifjuságának küldöttségét. Lelkem mélyéből mondok forró köszönetet azon rokonszenves méltánylásért, melyben engem harci tetteimért részesítenek, s higgyék el nekem, hogy e dicséret oly kitünő, harcias nemzet ifjainak szájából, mint a magyar, régi katonáink szívét a legnagyobb mértékben megörvendezteti. Üdvözölve legyenek az önök szerencsevívánatai és dicséretei, melyeket én az egész török nemzet és vitéz parancsnok-társaim nevében fogadok el. Boldognak érzem magam, hogy ezeket arathatám. Köszönettel fogadom a diszkardot, melyet önök nekem a magyar nemzet nevében felajánlanak. Az irántam való rokonszenv s a török hadsereg vitézségének elismeréseül tekintem azt. Van valóban egy kötelék köztünk, mely jövőben a két testvérnemzetet, a magyart és törököt, egyesíteni fogja. Éljen a magyar ifjuság! Éljen a magyar küldöttség!"

Most újból lelkesült éljenvihar, majd az udvaron katonai zene harsant meg, mely nagyban emelte a jelenet nagyszerűségét.

Száva pasa ezután bemutatta a küldöttség tagjait, s a hős vezér barátságosan szorított mindenikkel kezét.

Ezután Iskender bey felkötötte Abdul Kerimnek a díszkardot, mire az összes jelenlevő tisztek siettek vezérük üdvözlésére. Lehetetlen leírni ama megható jelenetet, midőn az öreg katonák könybelábadt szemekkel emelték a tisztelet jeléül kezüket homlokukhoz, majd szívükönöz, s „atyánk“-nak nevezték az ősz hadastyánt.

Most theával és szivarral kínálták meg a vendégeket. Abdul Kerim beszélgetni kezdett a magyar ifjakkal, érdeklél tudakozódott a magyar honvédségről, majd igen mulatságosan historizálta el, mint utazott Bécsben. Ott mindenki azt mondta neki, hogy nagyon magyarosan beszél németül, s ennek ő ki-mondhatatlanul örül. Magyarországról s a magyar nemzetről egész elragadtatva beszélt s azon reményét fejezé ki, hogy még meglátogat bennünket. Hozza Isten!

A küldöttség érzékeny bucsu után távozott az ősz hóstól, s a hadügyminiszterhez mentek, ki szintén igen barátságosan fogadta őket s szintén szivarral és illatos kávéval kínálta meg.

Innét távozva utközben Ignatieff orosz követtel találkozottak, ki oly arcczal tekintett reájuk, mintha valamennyit egy kanál vízbe szeretne volna befojtani.

Január 14-én a küldöttség tagjai a nagyvezérnél tisztelegtek.

Már reggel 10 órakor kocsiba ültek s 40 lovas rendőrtől kísérve hajtattak át öreg Stambulba, hol Mithad pasa a nagyvezéri palotában várta a küldöttséget. A palota környéke telve volt néppel, mely rokonszenvesen üdvözölte a magyar ifjakat; benn a palota tömve volt kitünőségekkel, köztük az államtanács elnöke.

A vörös selyemmel díszített teremben fekete salonruhában várt Mithad pasa. A nagyvezér középtermű, egészséges kinézésű férfi, haja most kezd őszbe esavarodni. Modorában van valami rendkívüli finomság, ajka folytonosan mosolyog. Már beléptük-

kor meglepetve érezte magát s rendkívül örülni látszott az ifjuság tisztelgésének.

A küldöttség nevében Lukács Gyula üdvözlé őt, mely beszédet táviratilag elragadtatással közöltek a török lapok, mire a rendkívül meghatott államférfiu szakadozott francia nyelven köszönte meg a megtiszteltetést, biztosítva a magyar ifjakat, hogy ezt felejtani soha nem fogja, s kijelenté, hogy a török nemzet rokonszenve Magyarország iránt a legönzelenőbb s hasonló rokonszenvet még egy nemzet iránt sem érzett. Ő vele érez nemzetével, mert lehetetlen egy oly nemes, szabadelvü s vitéz nemzetet, mint a magyar, nem szeretni. Ő óhajtja a békét, de nem retteg a háborut. Végül kérte a küldöttség tagjait, hogy ittidőzésük alatt külön is látogassák meg.

Mindkét beszédet harsány éljenzés követte, melyet visszhangzott a palota környéke.

Ezután helyet foglaltak s a társalgás különböző tárgyacról folyt. Mithad a lehető legkedvezőbbben nyilatkozott a magyarokról, különösen dicsérte Széchenyit, kinek Konstantinápoly már is annyival tartozik.

A nagyvezéri palota elhagyva, a Galata-Serailbe siettek, hol az egész napot töltötték.

A délutáni órákban látogatásokat fogadtak. A török hadsereg főbb tisztjei keresték föl őket először, azután a municipiumok s tudományos intézetek megbizottjai, a perai kormányzó pasa s a hírlapszerkesztők. Este az ebéd magánjellegü volt, csak néhány törzstiszt, a tanuló ifjuságból meghivottak s a lyceumi igazgatók voltak jelen.

A más nap folyamában értesültek arról, hogy Abdul Hamid szultán magához hivatá Abdul Kerim pasát, mert a díszkardot óhajtotta látni. Ezután megengedte a Serdar Ekremnek a kard viseltetését s szerencsét kívánt hozzá. Következő nap Zichy grófot, a magyar-osztrák nagykövetet kereste föl a küldöttség. A derék férfiu őszinte örömét fejezte ki a fölött, hogy a küldöttség oly szivélyes és fényes fogad-

tatásban részesült a török fővárosban. Köszönte, hogy őt is fölkeresték.

Az nap este gróf Széchenyi Ödön, mint a török tüzoltóság parancsnoka, az összes tüzoltói karral fényes gyakorlatot rendezett a magyar küldöttség tiszteletére, melyen nagyszámu főrangúakon kívül rop-pant nép volt jelen, szakadatlanul éljenezve a magyar nemzetet.

Majd meg a Taxim-téren a katonaság tartott díszgyakorlatot ugyancsak az ő tiszteletükre, s fegyvereikkel tisztelegtek teljes sorban a magyar küldöttségnek; oly kitüntetés, mely a legmagasabb katonai egyéneknek is csak nagy ritkán adatik meg.

Hat órákor Abdul Kerim palotájában volt a magyar küldöttség tiszteletére díszebéd. Az egész palota ragyogóan volt kivilágítva. A kapuknál díszőrségek állottak, a lépcsőkön pedig tábornokok és ezredek képeztek sorfalat. Ily megkülönböztetésben még fajedelem sem részesült ott soha. A nagy ebédlő-teremben is a legmagasabb rangú egyének fogadták a küldöttséget. A terem a muzeumból felhozott ereklyékkel volt díszítve, a falakról magyar és török lobogók lengtek, az ajtó fölött pedig ott volt nagy alakban a hatvanas magyar bizottság czimere, egy pajzson a magyar és török czimer, közepén a Duna által elválasztva, melyen keresztül egy magyar és egy török kéz szoritja egymást. E czimer mintájára már 10000 darab van megrendelve aranyból, s azt a török nők ékszer gyanánt fogják hordani. A díszebéden egymást érték a felköszöntések Abdul Kerimre, a szultánra, a magyar királyra, a török és magyar nemzetre. A zenekar folyton játszott és pedig többnyire magyar dalokat.

Ebéd végeztével a mellékterembe vonultak s ott a hűldöttség elénekelte az új török-magyar dalt, melyet ők maguk készítettek a „Kossuth Lajos azt izente“ formájára.

Az új dal így hangzik:

Abdul Kerim azt izente,
Hiányos a regimentje;
Ha még egyszer azt izeni,
Minden magyar el fog menni.

Éljen a török!

Esik eső karikára,
Abdul Kerim turbánjára;
Valahány csepp esik rája,
Annyi áldás szálljon rája.

Éljen a török!

E dal igen nagy lelkesedést idézett elő s oly tetszésben részesült, hogy azonnal lefordították török nyelvre, és most már szélteben-hosszában éneklék Konstantinápolyban.

Azután a török színházba sietett a küldöttség, hol tiszteletükre díszelőadás tartatott. Az ut, merre mentek, fényesen ki volt világítva, koszorúkkal, lobogókkal ékítve, s még egy díszkapu is volt tiszteletükre felállítva. Midőn a színházba értek, a közönség lelkes éljenzéssel üdvözölte őket.

Rendkívüli elragadtatást idézett elő, midőn az első felvonás után a színpadon az egyesült török-magyar czimer ábrázoltatott.

Előadás után ismét díszlovasság kísérte őket szállásukra, hol nyugalomra tértek.

IV.

Fogadtatás a szultánnál. — Nagy kitüntetés. — Bucsú a törököktől. — Hajóégés és vihar a tengeren. — A visszautazás. — Diadalút a hazában.

Január 19-ke nagy nap volt a küldöttségre nézve. Ekkor jelentek meg a szultáni palotában. A szultán megengedte nekik, hogy jelen legyenek, mikor ő a templomba megy. Mikor előttük elhaladt, a magyar ifjak kivont kardokkal tisztelegtek, a szultán pedig főhadsegéde által köszönetet mondott nekik.

Ezután oly kitüntetésben részesültek, minőben eddig még senki. Ugyanis a szultáni palota szentnek tartott termein sorra vezették őket, s még a fehér márvány fürdőszobákat is megmutatták nekik.

Másnap a Seik-ül-izlamnál, a török főpapnál, majd meg a rendőrminiszternél tisztelegtek. Mindkét helyen a legnagyobb barátsággal fogadtattak s szokás szerint megvendégeltettek.

Következő napon Konstantinápoly városa rendezett tiszteletükre fényes díszlakomát és táncvigalmat.

Hogy el ne feledjük, meg kell említenünk, hogy a küldöttségnek Konstantinápolyban tartózkodása alatt sok üdvözlő távirat érkezett hozzájuk Magyarország különféle részeiből, különösen a Kossuthhoz utazó czeglédi küldöttségtől is, melyek mindenike nagy örömet keltett a törököknél s mindeniket lelkesülten megéljeneztek.

Még egy ritka kitüntetés várt ifjainkra. Abdul Hamid szultán mindeniket a Medsidie-renddel tüntette ki, és pedig Lukáts Gyulát és Szücs Gyulát a harmadik, Soós Jenőt a negyedik, a többieket az ötödik osztálylyal. A Medsidie-rendet Abdul Medsid szultán alapította 1848-ban, ugyanaz a nemesszívü uralkodó, ki bujdosó apáinkat testvéri szeretettel fogadta.

Végre annyi megtiszteltetés és kitüntetés után ifjaink a hazajövetelre is gondoltak, s daczára gazdáik sok marasztalásának, az elutazást 23-ra tüzték ki.

A törökök még egy hajót is bocsátottak rendelkezésükre, s ez alkalomra az „Ismail“ nevü gőzöst fényesen földíszítették.

Végre eljött a szomorú percz, melytől ifjaink félttek, a bucsuzás percze. Elbucsuzni derék gazdáiktól, kik ottlétük alatt, magyarán mondva, csakugyan tenyereiken hordozták őket.

Roppant nép-kisérete mellett vonultak a tengerpartra. Ott vége-hossza nem volt az érzékeny, szív-reható jeleneteknek.

Ki tudná megolvasni a könyveket, melyek hullot-

tak, midőn a török és magyar testvérek bucsujobbot szorítva ölelték meg egymást.

Érzékeny szavakban köszönték meg ifjaink a példátlan szives fogadtatást.

Azután csónokra ültek s a hajóra eveztek. Ott még egyszer meglátogatta őket a hős Abdul Kerim s mindeniknek átadta arczképet.

A hős vezér rendkívül meg volt hatva, midőn bucsukezet szorított a magyar ifjakkal. Azután, hogy mielőbb végét szakítsa a fájdalmas bucsunak, gyorsan a csónakba ugrott s visszatért a partra.

Tengernyi nép bucsurivalgása közt húzta fel a hajó horgonyait s megindult. Könyes szemmel intettek bucsut ifjaink a hajóról, mely mindig messzebb távozott s már el is tűnt a láthatáron, mikor az ezernyi nép még mindig ott állt a parton, „Isten hozzád“-ot intve s éljenezve a magyar nemzetet.

A magyar küldöttség tehát elhagyta Konstantinápolyt, két nemzet barátságának, testvériségének zálogát hozván szívében magával.

* * *

A küldöttség nem azon az uton akart visszatérni Konstantinápolyból, a melyen oda utaztak, hanem a fekete tengeren Várna felé, Románián keresztül.

Hajójuk már ki is ért a fekete tengerre. Egy éjjelen, mikor a hajón mindnyájan álomba voltak merülve, a rémület zavart kiáltásai riasztották föl őket.

„Tűz van a hajón!“ hangzott a rémületos kiáltás, mely mindenki ereiben megfagyasztá a vért. Mindenki a fedélzetre sietett, hol isszonyu volt a zürzavar. Csak a hajó derék kapitánya nem veszté lélekjelenlétét; hidegvérüen osztá a parancsot.

A tűz a hajó alsó részeiben támadt. Most ide csoportosultak, a mennyire lehet elejét venni a veszedelemnek. Egy kéz sem pihent ott, mindenik munkálódott, hisz saját életük függött attól. Roppant erőmegfeszítéssel sikerült csak a tüzet eloltani. A kapi-

tány nem tartá tanácsosnak tovább menni a tengeren, hanem visszafordult a Bosporusnak, s ott kikötött, azután gondosan megvizsgálták a hajót, végleg el van-e a tűz oltva, nem maradt-e valahol még egy üssök rejtve. Csak mikor erről meggyőződtek, indultak másodszor is utnak.

Hanem a végzet most sem engedte, hogy ezt az utat megtehessek. A legközelebbi éjjelen roppant vihar tört ki, házmagasságyira korbácsolva föl a fekete tenger hullámain. Képzeltetjük, mily hatással volt ez szilárd földhöz szokott ifjainknak. Mindannyian betegen támolyogtak a fedélzeten ide oda.

A veszély nőttön nőtt, a hullámok mint kis labdát hányták a hajót, mely majd magas hullámhegy tetején lebegett, majd ismét hullámsirba mélyedt. A hullámok átcsapkodtak a fedélzeten.

Jól mondja a példabeszéd, hogy a ki nem tud imádkozni, menjen a tengerre, ott majd megtanul.

A magyar ifjak térdreborultak ott a hajó fedélzetén, s míg a vihar süvöltött, a hullámok csapkodtak, ők buzgó imát rebegtek a Mindenhatóhoz, kinek egy intésére elesendesül a vihar, hogy háritsa el fejükről a veszélyt.

Hogy mily nagy volt a veszedelem, kitűnik abból, hogy a hajón volt török főurak, kik kísérők gyanánt a magyar ifjakhoz csatlakoztak, végrendeletet írtak s azt szokás szerint üres palaczkokba zárva a tengerbe dobták. Ez ugyanis nem sülyed el a vízben s a hullámok a partra vetik.

És a viharok parancsolója meghallgatta a buzgó imát. A hullámok a hajót másodszor is visszaverték a Bosporusba, s ez volt szerencséje. Ha kinn marad a nyílt tengeren, nincs menekülés. A hajó most már meg volt mentve.

A törökök csak most borultak le hálaimára. A török ugyanis akkor nem imádkozik, míg a veszély tart, csak akkor ad hálát Istenének, mikor a veszély már elmúlt.

A konstantinápolyi kikötőben ujjalag nagy népsereg fogadta a hajót hangos örömrivalgással, előkelő férfiak siettek a hajófedélzetre, őszinte örömeiket kifejezni a fölött, hogy a magyar küldöttség két ízben oly szerencsésen megmenekült a fenyegető halál torkából.

Igy estek keresztül ifjaink a tengeri ut két legveszélyesebb veszélyén, a hajóégesen és a viharon.

Talán maga a végzet rendelte ezt így, hogy talán még nagyobb veszélynek eleje vétessék.

Ugyanis Bukarestben, Románia fővárosában, míg terjedt el a hire, hogy a magyar küldöttség arra fog keresztülutazni, az ottani csócselék nagy előkészületeket tett a magyar ifjuság elleni tüntetésre. Ki tudja, mily iszonyu dolgok történhettek volna, ha a magyar ifjakat a véletlen vihar vissza nem tereli megkezdett utjokról.

Konstantinápolyból ismét több napig nem eresztették el őket, hogy kellőleg kipihenhessék magukat a kiállott veszélyek fáradsalmaitól.

Végül február 2-án indultak érzékeny bucsu után másodszor is utnak Konstantinápolyból, most már ismét az adriai tengeren Trieszt felé.

Ifjaink a Medsidie-rendjeleken kívül, melylyel a szultán tüntette ki őket, még sok más értékes ajándékokat is hoznak magukkal. Így ugyancsak a szultántól a küldöttség minden tagja kapott egy-egy diszkardot, Abdul Kerim pasa pedig mindeniküknek sajátkezüleg adta át arczképét. Azonkívül a katonai akadémia két gyönyörű diszkötésű albumot adott nekik, melyekben művészi kivitelű képekben vannak ábrázolva Konstantinápoly és Törökország nevezetességei, az ottani népviseletek és több fátyol nélküli háremhölgy. E diszalbumokat a küldöttség a pesti egyetemi olvasókörnek fogja átadni megőrzés végett.

Kaptak továbbá pompás diszkötésű könyveket egész ládával, a budapesti egyetem részére. A ládára aranyos betűkkel ez van írva:

„A konstantinápolyi katonai akadémia növendékei emlékül a pesti egyetemnek“.

Apróbb ajándékokat oly sokat kaptak, hogy azt még elősorolni is bajos volna.

Végül megígértették nekik, hogy egy konstantinápolyi állatkert felosztása esetén a legszebb és legritkább állatpéldányokat a pesti állatkertnek fogják elküldeni.

Szóval: a törökök szivességük minden elképzelhető jeleivel elhalmozták ifjainkat.

Míg ők a tengeren utban voltak hazafelé, azon városokban, melyeken keresztül utazandók voltak, nagy előkészületek tétettek a küldöttség ünnepélyes fogadására.

Különösen óriási előkészületek történtek a fővárosban, hová megérkezésük vasárnap, február 11-én, délután három órára volt kitűrve.

Miután az egyetemi ifjuság az ünnepélyes fogadástól eltiltatott, maguk a főváros polgárai vették kezükbe az együt, 300 tagos bizottság alakult Kozma Elek elnöklete alatt, ki aztán részvételre szólítja a főváros polgárait és hölgyeit.

S a felszólítás nem is hangzott el eredménytelenül. A bizottság irodája valóságos bucsujáró hely volt. A legelső polgárok siettek ide, egyik a másiknak adta a kilincset. Sokan jelentékeny pénzüsszeget adományoztak az ünnepély fényének emelésére, mások hintóikat engedték át. Budapest lelkes hölgyei pedig több ezer vörös-fehér-zöld és vörös-zöld egyesült magyar-török kokárdát készítettek, mely az ünnepély napján a jelenlevők közt ki fog osztatni.

A küldöttség tiszteletére diszlakoma fog tartatni a Hungária szállodában, este pedig kivilágítás tervezetik.

A küldöttség elé többen már Triestbe utaztak. Miután a fővárosi fogadtatásnál a rendőrség eltiltotta a zenekíséretet, a fővárosi dalárdák lelkesült tagjai ajánlották föl szolgálatukat s így a küldöttség

mégis hazafias énekek hangjai mellett fog bevonulni a fővárosba.

Ez alkalomra az ország minden részeiből, városából diszküldöttségek, köztük számos előkelő hölgyek, érkeztek, szívükből üdvözölni a visszatérteket.

Budapest utczái talán soha sem láttak még oly óriási sokaságot, mint a mely ez alkalommal fog éljent kiáltani a török-magyar testvériség köveiteinek.

Megemlítünk egy esetet is, mely Cattaróban ment végbe. Február 4-én ugyanis egy gőzhajó ért az ottani kikötőbe, melyet roppant fegyveres néptömeg fogadott a parton, torkaszakadtából kiáltozva:

„Adjátok ki őket, adjátok ki!”

A kapitány bámulva kérdé, hogy kiket adjon ki, s erre azt mondák, hogy a magyar ifjakat.

Persze hogy azok nem ezen a hajón voltak.

De a csöcselék ezt nem hitte s küldöttséget menesztettek a hajóra, mely ott aztán a hajó legalsó fenekéig minden zugott átkutatott s csak mikor semmit nem talált, oszlott el orditozva

Ilyen biztonsági állapotok vannak egy ausztriai tartományban.

Hogy Triesztben is semmi botrány nem történt, annak oka egyrészben az, hogy a lakosság farsangi mulatságokkal volt elfoglalva, másrészt nem tudták bizonyosan a hajó megérkezésének idejét s a nagy köd miatt nem vették észre, mikor megérkezett.

Február 8-án érkezett a hajó a trieszti kikötőbe, nem a rendes kikötőben vetett horgonyt, hanem egy eldugott helyen. Ide jött egy csónakon maga a rendőrfőnök, partra vitte a magyar ifjakat, s a legfelreesebb utczákon vezette a vasuti indóházhoz, hol ők azonnal kocsiba ültek s a vonat nemsokára megindult. Mikor ifjaink a magyar határra értek, örömkönyvek csillogtak szemeikben, mintegy azt mondva:

„A török testvéreknél is nagyon jó volt, de mégis csak legjobb itthon, a szép magyar hazában!”

Innen fogva aztán utjok ismét diadalut volt.

Minden vasuti állomásnál lelkes népcsoport várta őket, lobogókkal, zenével, „Isten hozott-“at rivalgva.

Nagy-Kanizsán a város legelső polgárai mentek eléjük roppant nép kíséretében, mely lelkes éljenzésekkel fogadta őket. Itt ki is kellett szólniok, s e napon Nagy-Kanizsa városának vendégei voltak. A város polgárai díszlakomát rendeztek tiszteletükre:

Február kilencedikét viszont Székesfehérváron kelle tölteniök. Itt is lelkes sokaság fogadta őket, s kísérte harsogó zenével a városba. Itt szintén díszlakoma, este a színházban díszelőadás rendeltetett tiszteletükre.

Vasárnap délelőtt zárjuk be e művecskét. Még csak délelőtt van, s a budai indóház környékét már is megszámlálhatlan sokaság lepte el, mellén török-magyar kokárdával, keblében örömpeső, lelkesült szívvel, várva-várva a vonat megérkezését, hogy az abból kilépő nagy utról jött küldötteknek elmondhassa az egész magyar nemzet nevében:

„Isten hozott benneteket!“

